

05/01/2011

Carretera

Aquest dia de Reis la Volta acompleteix cent anys

Quan el dia 6 de gener de 1911 es va donar la sortida a la primera edició de la "Volta" a Catalunya començava alguna cosa més que una de les proves ciclistes més antigues del món. Organitzant un esdeveniment tan complex i novèdels els sectors més emprenedors de la societat catalana de llavors poc llavorsaven un missatge de modernitat i cosmopolitisme a la resta del país. Organitzada pel Club Deportivo Barcelona, les xifres de la primera edició van ser modestes per força. La primera etapa, de 97 km, es va córrer entre Barcelona i Tarragona passant per Sitges. La segona va connectar Tarragona amb Lleida a través de 111 km, i la tercera la capital del Segrià amb Barcelona en 157 km d'etapa. En total 363 km. No es va arribar a Girona, simplement, perquè fa cent anys no hi havia carreteres en condicions. De la plaça de Sarrià van sortir 34 participants i en van arribar 22 al velòdrom de Sants on va acabar la carrera amb victòria de Sebastià Masdeu amb un espectacular promig de 23 km per hora. Els seus impulsors, Miquel Armet, que la va dirigir, Narciso Masferrer i Jaume Grau estaven més que satisfets: l'esport començava a quallar en la societat catalana, ja no només com una activitat exclusiva de l'elit social, sinó com un fenomen popular.

Catalunya vivia amb optimisme l'inici del segle XX. El dinamisme industrial va conformar una burgesia moderna que va trobar en les teories catalanistes d'Almirall la seva projecció política

alhora que va descobrir la pràctica esportiva com a element diferenciador de classe i beneficiària per a la salut, segons les llavors revolucionàries teories higienistes en voga. Són els anys de l'eclosió de l'esquí i el muntanyisme i del naixement de la passió pel progrés tècnic i la velocitat. L'any 1908 Marinetti va publicar el seu Manifest Futurista, el 1909 s'inaugura el Real Club Náutico i el 1910 un avió sobrevola per primer cop el cel català; la societat catalana camina amb pas decidit cap a la modernitat.

José Magdalena, que havia estat segon a la primera edició, va guanyar la segona Volta; Juan Martín, segon a l'anterior, va guanyar el 1913, encara amb tres etapes i amb unes carreteres que, sovint, feien que la carrera s'assemblés més a una actual prova de BTT que al ciclisme en ruta tal i com l'entenem avui en dia. Però ja en aquell moment la gent omplia carrers i marges de carreteres esperant el pas dels ciclistes. L'estima que la Guerra europea va obligar a suspendre la Volta fins el 1920.

De la Unió a Cañardo

Després d'un caòtic retorn el 1920 de la mà de la Unió Velocipédica Española (antecessora de la federació) i després de dos anys més d'aturada, la creació el 1922 de la Unió Esportiva de Sants, fruit de la fusió de les entitats del barri, va significar la recuperació de la Volta fins avui, exceptuant els anys 1937 i 1938 per la Guerra Civil.

Joseph Pelletier, Miguel Mucio, Victor Fontán o Salvador Cardona van ser alguns dels vencedors durant els anys 20 i 30; però va ser Mariano Cañardo, nascut el 1906 a Olite (Navarra) però fet ciclista al barri barcelonès de Sant Andreu, qui, amb les seves encara no superades set victòries, va convertir la Volta a Catalunya en un fenomen de masses. Cañardo va guanyar en les edicions de 1928, 29, 30, 32, 35, 36 i 39, quan la pancarta d'arribada no lluitava amb un altre esport de patrocini que Aïo de la Victoria. Franco, Franco, Franco. Llavors la carrera ja era una prova de prestigi, amb nou etapes, sonades festes en cada final d'etapa i una nombrosa representació internacional. Des de les pàgines del diari La Publicitat Josep M. Planes va enaltir fins a mitificar-la la figura de Cañardo; la gentada que omplia les carreteres el va convertir en un mite popular. En aquella època el ciclisme i la boxa eren esports tan a més seguits que el futbol, i el ciclista de Sant Andreu era tan estimat pels afeccionats com Josep Gironès (el crack de Gràcia) o Pepe Samitier.

Anys durs, anys daurats

La postguerra i la Guerra Mundial van marcar uns temps convulsos per a la Volta. Julián Berrendero, Delio Rodríguez, Bernardo Ruiz, Emilio Rodríguez, Jesús Loroño, Miquel Poblet o Salvador Botella van guanyar en l'època més dura per la carrera, uns anys en què faltava de tot. Malgrat no poder comptar amb corredors estrangers, el 1945 la Unió va decidir celebrar amb tots els luxes la XXV edició de la carrera programant una Volta de dues setmanes, amb la qual cosa va poder recórrer pràcticament tot Catalunya.

Apaivagada Europa, firmats els concordats i els pactes Espanya-USA i encara havent passat de llarg Mister Marshall, els anys del desarrollisme van ser també els millors de la Volta. Jaques Anquetil va guanyar el 1967, donant pas en palmarès a tots els grans mites del ciclisme modern: Eddy Merckx, Franco Bitossi, Luis Ocaña, Felice Gimondi, Domingo Perurena, Bernard Thévenet, Fausto Bertoglio, Freddy Maertens, Francesco Mosser, Johan Van de Velde, Vicent Belda, Marino Lejarreta, José Recio, Sean Kelly, Robert Millar o Ivarro Pino.

Van ser els anys daurats de la prova que el 1970, va celebrar les noces d'or, que va estendre els seus recorreguts fins a l'Alguer, Andorra o Menorca, i que va programar espectaculars etapes en plenes Rambles de Barcelona. La concessió de la Creu de Sant Jordi i el monument a la Volta a la plaça de Sants suposen el colfè institucional i popular d'aquesta època.

Resten en la memòria de milers de nens d'aquell temps els dies en què la classe sencera abandonava l'aula per anar a aplaudir els esforçats ciclistes al pas pel seu poble. Minvats de llibertats i de projecció exterior, la Volta es va consolidar com un dels grans estandards

internacionals del sentiment de catalanitat.

Una clàssica moderna

Pocs dies abans de la *Volta* va morir Mariano Cañardo. No va poder veure córrer un jove anomenat Miguel Indurain que, en aquella edició guanyada per Evaristo Pino, va quedar en el lloc 22 i que, l'any següent, va ser el guanyador. L'època moderna de la carrera va començar amb la primera de les tres victòries del navarrès, les altres van ser el 1991 i el 1992, any en què els Jocs Olímpics de Barcelona van donar la majoria d'edat esportiva i organitzativa a tot el país.

Laudelino Cubino, Hernán Buenahora, Claudio Chiappucci, Laurent Jalabert, Alex Zülle, Maurizio Fondriest, Fernando Escartín, Manuel Beltrán, José María Jiménez, Joseba Beloki, Roberto Heras, Alejandro Valverde o Joaquim Rodríguez han estat protagonistes del palmarès d'una època en què, no sense esforç, la *Volta* s'ha convertit en una clàssica insubstituïble del calendari esportiu internacional en ingressar com a prova de ple dret en l'exclusiu *UCI Pro Tour*, autèntica primera divisió mundial del ciclisme. Després del *Tour* i el *Giro* no hi competien per etapes més antigues a tot el món que la catalana.

Per arribar fins aquí sense alterar el seu objectiu de competició de gran nivell i d'alta representació internacional de Catalunya en l'esport, la *Volta* va abandonar les seves tradicionals dates de setembre per passar a juny, maig i actualment març, i es va adaptar als nous temps constituint la *Volta Ciclista a Catalunya Associació Esportiva*. Tot per arribar a aquestes dates en plena forma i recordar amb orgull aquell ja llunyà dia de Reis de 1911, quan 34 aventurers van sortir de la plaça de Sarrià amb destí a la glòria.

Text: Premsa de Volta a Catalunya

Fotografia: Primera sortida de la Volta

[1]

Links

[1] <https://www.ciclisme.cat/printpdf/node/3003713>